

17. Law of Ukraine On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men № 2866-IV. (2005, September 8). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> [in Ukrainian].
18. Cherniakhivska, V.V. (2017). *Gender policy in the system of public administration: Ukraine and the European experience*. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
19. Law of Ukraine On the principles of preventing and combating discrimination № 5207-VI. (2012, September 06). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> [in Ukrainian].
20. Law of Ukraine On employment № 5067-VI. (2012, July 05). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> [in Ukrainian].
21. Law of Ukraine On amendments to some laws of Ukraine on ensuring equal rights and opportunities for women and men during military service in the Armed Forces of Ukraine and other military formations № 2523-VIII. (2018, September 06). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2523-19> [in Ukrainian].
22. Law of Ukraine On military duty and military service № 2232-XII. (1992, March 25). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12> [in Ukrainian].
23. Law of Ukraine Charter of the Internal Service of the Armed Forces of Ukraine № 548-XIV. (1999, March 24). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14> [in Ukrainian].
24. Law of Ukraine On social and legal protection of servicemen and members of their families № 2011. (1991, December 20). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12> [in Ukrainian].
25. Environmental Protection Headquarters: NATO has the same percentage of women in the Armed Forces and armies. (2019). *Ukrinform official site: Multimedia platform of foreign broadcasting of Ukraine*. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/2832298-stab-oos-u-zbrojnih-siloh-i-armiah-nato-takij-samij-vidsotok-zinok.html> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 15.06.2020

УДК 342.9:359

DOI: 10.36550/2522-9230-2020-1-9-157-160

Сікорський Олександр Петрович,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри морського та господарського права

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

e-mail: alex.nic.gm@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7411-0937>

Александров Валерій Андрійович,

студент VI курсу спеціальності 081 «Право»,

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

e-mail: aleksandrova781992@ukr.net

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІДРОЗДІЛІВ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ ВМС ЗСУ УКРАЇНИ

Для України в останні роки надзвичайно актуальним питанням стала розбудова Збройних Сил України. Із числа багатьох важливих напрямків у забезпеченні обороноздатності країни постала проблематика фактично відродження морської піхоти ВМС ЗСУ України після анексії Автономної Республіки Крим Російською федерацією.

В рамках нашої роботи проаналізовано систему державних гарантій проходження служби військовослужбовцями морської піхоти ВМС ЗСУ України та виокремлено перспективи подальшого удосконалення адміністративно правових засад цього напрямку діяльності органів державної влади.

Аналізуючи історичні аспекти становлення морської піхоти констатовано, що це відносно відокремлений підрозділ збройних сил, спрямований на виконання особливих завдань та функцій як у наступальних, так і оборонних військових операціях.

У наш час триває активний розвиток різних за своїм призначенням та функціоналом спеціальних підрозділів – це в першу чергу зумовлено суспільно-політичними внутрішньодержавними та геополітичними процесами.

Інформатизація суспільства, розвиток технологій, знаходить своє застосування і у військовій сфері. На сьогодні активно відображаються процеси модернізації української армії за допомогою сучасних телекомунікаційних можливостей.

Для підвищення рівня обізнаності як громадськості загалом, так і військовослужбовців створено офіційні веб-сайти, сторінки у Facebook, військового керівництва різних рівнів, засоби масової інформації у свою чергу приділяють окрему увагу питанням обороноздатності країни.

Ключові слова: морська піхота, Збройні сили України, державні гарантії.

Sikorskyi O., Alexandrov V. ADMINISTRATIVE AND LEGAL BASIS OF PROVIDING STATE GUARANTEES OF THE SERVICE OF MILITARY AQUATIC MARINE DEPARTMENTS

In recent years, the development of the Armed Forces of Ukraine has become an extremely important issue for Ukraine. Among the many important areas in ensuring the country's defense capabilities was the issue of the actual revival of the Marines of the Ukrainian Navy after the annexation of the Autonomous Republic of Crimea by the Russian Federation.

Within the framework of our work the system of state guarantees of service by servicemen of the Marines of the Navy of the Armed Forces of Ukraine is analyzed and the prospects of further improvement of administrative and legal bases of this direction of activity of public authorities are singled out.

Analyzing the historical aspects of the formation of the Marines, we can state that this is a relatively separate unit of the armed forces, aimed at performing special tasks and functions in both offensive and defensive military operations.

Nowadays, there is an active development of special units of different purpose and functionality - this is primarily due to socio-political domestic and geopolitical processes.

Informatization of society, development of technologies, finds its application in the military sphere. Today, the processes of modernization of the Ukrainian army with the help of modern telecommunication capabilities are actively reflected.

To increase the level of awareness of both the general public and the military, official websites, Facebook pages, military leadership at various levels have been created, and the media, in turn, pay special attention to the country's defense capabilities.

Key words: marines, Armed Forces of Ukraine, state guarantees.

Постановка проблеми. Оборонна функція держави є однією з найдавніших та найважливіших функцій держави. Розвиток цієї функції протягом попередніх історичних періодів вплинув на формування відносно відокремленої сфери діяльності суспільства – військову службу. Сучасні правові системи провідних країн світу оперують широкою правовою основою, що об'єднана в галузі та інститути права, норми якої врегульовують систему правовідносин у сфері проходження військової служби.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Належне державне матеріальне та соціальне забезпечення військовослужбовців є одним із пріоритетних напрямків України на шляху до становлення справжньої європейської держави. Система нормативно-правової бази, монографічної та іншої наукової літератури щодо різних аспектів проходження служби в Україні достатньо представлена. Із числа науковців, що досліджували обрану сферу можемо виокремити представників різних сфер знань (історична наука, право, державне управління, військова справа): П. Гай-Нижник, О.В. Кривенко, І.І. Качан, І.О. Грицай, С. Шрамченко та ін. У сучасних умовах потребує переоцінки система адміністративно правового регулювання ЗСУ викликані проєвропейським, інтеграційним напрямком. Зазначеному питанню присвячено дисертаційні, монографічні дослідження під авторством А. Синиці [1].

Офіційні джерела інформації, розміщені на офіційних сайтах органів публічного управління у сфері адміністративно-правових засад проходження служби у підрозділах морської піхоти Військово-Морських Сил Збройних Сил України теж є корисним джерелом інформації, що досліджувалося в більшості вибірково.

Цикли питань з обраної сфери дослідження залишаються не достатньо вивченими. В рамках конференцій обговорюються окремі із них [2], втім ще є багато аспектів актуальних для юриспруденції, державного управління, соціології тощо.

Мета статті – провести аналіз системи адміністративно-правового забезпечення державних гарантій проходження військової служби військовослужбовців морської піхоти ВМС ЗСУ України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державні та соціальні гарантії є невід'ємною складовою взаємодії держави зі службовцем у будь-якій сфері. Військова служба у підрозділах морської піхоти Військово-Морських Сил Збройних Сил України (далі – ВМС ЗСУ) являє собою особливий вид Збройних Сил України, а з іншого боку це особлива категорія суб'єктів, щодо формування рівня та обсягу гарантій. А комплексне поєднання завдань, що стоять перед морськими піхотинцями, безпосередньо впливає на формування системи їх державних гарантій.

Ми пропонуємо виокремити декілька основних критеріїв класифікації гарантій, що дасть змогу розкрити сутність предмета дослідження.

За процедурами: загальні, спеціальні, індивідуальні.

За юридичною силою нормативно-правових актів, в яких закріплені гарантії виокремлюємо: Конституцію України, міжнародні нормативно-правові акти, закони України, підзаконні акти, судові рішення, акти командування підрозділів морської піхоти.

За часом дії: постійні та тимчасові.

За сферами суспільного життя: соціальні, економічні, громадянські, політичні, морально-психологічні тощо.

Оскільки Україна позиціонує себе демократичною, соціальною і правовою державою, то людина, її життя, здоров'я, честь, гідність права і безпека є найвищою цінністю. Це вказує на те, що головною метою держави є забезпечення захисту цих цінностей. Більш того, ст.5 Конституції України зазначає, що носієм влади в Україні є народ, тому права і свободи людини і громадянина гарантуються державою [3].

Практичне втілення соціального захисту є найбільш складним питанням, оскільки жодні права не можуть реально існувати без забезпечення їх практичного втілення. Їх втілення забезпечується через низку

законодавчо закріплених положень, що містять норми, принципи критерії щодо практичної реалізації цих вимог.

Варто також врахувати і те, що саме гарантії є елементом, який забезпечує можливість дотримання всебічного забезпечення військових сил по відношенню до нагальних проблем, які до сих пір в повній мірі не вирішені та потребують нагального вирішення.

Слід відмітити, що на жаль, серед науковців немає єдиного погляду щодо розуміння та класифікації гарантій при проходженні військової служби. У багатьох випадках гарантією виступають механізми реалізації прав, свобод людини і громадянина, що встановлені державою. З цього випливає, що одним із головних завдань держави по гарантуванню національної безпеки є створення дієвої та ефективної системи соціального захисту військовослужбовців із практичним втіленням цих гарантій у житті.

Гарантії правового і соціального захисту громадян України, які несуть службу та здійснюють захист України у лавах морської піхоти Військово-Морських Сил Збройних Сил України, забезпечуються відповідно до законів України «Про Збройні Сили України», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», «Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей» та іншими законами [4].

Перш за все, слід зазначити, що матеріальне забезпечення військовослужбовців морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України здійснюється відповідно до цілої низки нормативних актів, таких як: Конституція України, Законів України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», Постанов Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 р. № 704, від 20 січня 2016 р. № 18, від 29 березня 2002 р. № 426, Наказів Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260, від 29.04.2016 № 232 та інших.

Так, відповідно до зазначених нормативно-правових актів держава гарантує: 1) речове та інше матеріальне забезпечення за встановленими нормами; 2) безоплатну кваліфіковану медичну допомогу у військово-медичних закладах, а при їх відсутності чи у невідкладних випадках – в інших лікувально-профілактичних закладах за рахунок держави; 3) державне обов'язкове особисте страхування на випадок загибелі або смерті, а також у разі поранення, контузії, травми або каліцтва, захворювання, одержаних у період проходження військової служби; 4) зарахування часу перебування на військовій службі до стажу державної служби, загального і безперервного трудового стажу, а також роботи за фахом та роботи за призначенням; 5) безоплатне санаторно-курортне лікування при наявності медичних показань; 6) навчання в вищих навчальних закладах на заочній формі під час служби та можливість вступати на навчання під час служби до військових навчальних закладів; 7) у питанні наданні відпусток, передбачаються додаткові гарантії у зв'язку з особливим характером служби, у зв'язку з навчанням на заочній формі (для складання сесій) та інші.

Доцільною є думка М.О. Шишлока, вказує на важливість саме системи матеріального забезпечення, оскільки вона і є додатковим видом соціального захисту військовослужбовців, яка включає в себе грошове, житлове, речове, медичне і продовольче забезпечення [5, с.283]. У зв'язку із цим, питання матеріального забезпечення військовослужбовців морської піхоти Військово-Морських Сил Збройних Сил України необхідно розглядати через призму зазначених вище видів забезпечення.

Не менш важливий блок системи гарантій є морально-психологічне забезпечення проходження служби. Важлива роль Головним управлінням морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України з метою надання допомоги в організації та проведенні інформаційно-роз'яснювальної роботи з такими категоріями особового складу Збройних Сил України

Отже, можна зробити висновок, що сьогодні перед Україною стоїть важливе завдання – розбудова надзвичайно важливого та перспективного (з точки зору обороноздатності морських рубежів) нового роду військ – морської піхоти. Зокрема, подальша робота у підготовці (перепідготовці) особового складу морської піхоти, як «універсального воїна», що може діяти з моря, повітря і суші, а також покращення матеріально-технічного забезпечення, забезпечення новітніми видами озброєння, передусім вітчизняними являється однією з передумов щодо подолання зовнішньополітичної кризи в нашій державі, спричиненої російською агресією щодо України.

У питанні щодо гарантій держави у сфері матеріального та соціального забезпечення МП ВМС України як відокремленого суб'єкта, вказують наступні чинники:

- по-перше, підрозділи морської піхоти виконують специфічні функції, звідси досить відокремлене (специфічне) поєднання різновидів гарантій;
- по-друге, служба в морській піхоті пов'язана з особливостями проходження кваліфікаційного відбору;
- по-третє, активна участь підрозділів морської піхоти у міжнародному військовому співробітництві стимулюють до впровадження передового світового та європейського досвіду, імплементацію норм міжнародного права.

Саме останній чинник став важливим аспектом для активного розвитку морської піхоти на сучасному етапі.

Сучасні тенденції збройних конфліктів та вектор розвитку української держави вимагають від

морської піхоти під час виконання завдань сумісності з підрозділами НАТО. Що у свою чергу, потребує адаптації національної системи права до стандартів Європейського співтовариства.

Підрозділи окремої бригади морської піхоти впроваджують в систему бойової підготовки стандарти НАТО під час участі в міжнародних навчаннях як на території України, так і поза межами кордонів України. З моменту створення морської піхоти України особовий склад постійно залучається до участі в міжнародних навчаннях на території інших держав-партнерів та поступово проводить інтеграцію до стандартів НАТО. Щорічні українсько-американські навчання «Сі Бриз» із залученням морської піхоти України проводяться як правило на 235 МЦПП, території Миколаївської та Одеської області у тому числі у акваторії Чорного моря. Також проводяться тренування та підготовка БТГ ЄС «Хелброк» до якого входять підрозділи морської піхоти України. Поза межами України проводяться навчання такі як «Платіnum-Ігл» в Румунії, «Платіnum-Лайон» у Болгарії, «Нобл-Партнер» та «Еджайнл-Спірит» в Грузії тощо.

Висновок. Таким чином, проходження служби у підрозділах морської піхоти потребує окремої уваги з боку держави та суб'єктів нормотворення і вимагає удосконалення норм національного законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення функціонування морської піхоти ВМС ЗСУ України, а також системи державних гарантій проходження військової служби військовослужбовців морської піхоти ВМС ЗСУ України. Дієвий фінансовий механізм соціального забезпечення військовослужбовців є необхідним фактором задля повного, всебічного розвитку військової служби в Україні. Матеріальне забезпечення військовослужбовців є складовим елементом їх соціального забезпечення, що і є одним із елементів соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Хоча законодавство містить і поняття «грошового», «продовольчого», «речового» забезпечення, проте потребують конкретизації та належного законодавчого тлумачення поняття «матеріального забезпечення».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адміністративно-правове регулювання у сфері забезпечення прав і свобод військовослужбовців: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2012. 220 с.
2. Відродження Українського війська: сучасність та історична ретроспектива : Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції 1–2 грудня 2016 р. К. : НУОУ, 2016. 161 с.
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
4. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>.
5. Шишлюк М. О. Матеріальне забезпечення у зв'язку з необхідністю компенсації окремих видатків як додатковий вид соціального захисту військовослужбовців. *Трудове законодавство : шляхи реформування*. 2013. С. 281–283.
6. Військова адміністрація (право військової сфери у визначеннях та схемах): навч. посібник; / О.В. Кривенко, І.І. Качан. К., 2008. 182 с.

Стаття надійшла до редакції: 15.06.2020